

TASA-ARVOINEN JA LAADUKAS KOULUTUS

Avain menestyvään Suomeen

**Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän
ratkaisuja koulutuksen tasa-
arvon vahvistamiseksi**

**vasemmisto
vänstern**

Johdanto	3
1 Varhaiskasvatus	4
2 Perusopetus	6
3 Toinen aste.....	8
4 Oppilas- ja opiskelijahuolto.....	9
5 Jatkuva oppiminen ja vapaa sivistystyö.....	10
6 Taiteen perusopetus.....	11
7 Toimenpide-ehdotukset.....	12

Sosiaali- ja terveyspalveluiden siirryttyä kunnilta hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle, on koulutuksesta ja sivistyksestä tullut entistä keskeisempi osa kuntien järjestämiä palveluja. Pisatulosten laskusta sekä eriarvoisuuden lisääntymisestä huolimatta suomalainen koulutus on edelleen maailman kärki-kastia ja yksi ilmeinen syy siihen ovat alan korkeasti koulutetut ammattilaiset, joilla on työhönsä vahva autonomia.

Autonomiata tulee kunnioittaa, mistä syystä poliitikkojen tehtävä ei ole puuttua opetussuunnitelmien sisältöihin. Sen sijaan poliitikkojen tehtävä on varmistaa opetukselle riittävät resurssit ja lainsäädäntöön perustuva normitus, jonka puitteissa opetuksen järjestäminen

on mahdollisimman sujuvaa, ja oppilaiden oikeudet, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat turvattuja.

Tässä vasemmistoliiton eduskuntaryhmän koulutuspoliittisessa ulostulossa esitämme vasemmiston näkökulmia ja politiikkasuosituksia suomalaisen koulutusjärjestelmän vahvistamiseksi aina varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle.

Lisäksi ulostulossa esitetään tapoja vahvistaa vapaata sivistystyötä ja turvata jatkuva oppiminen kaikenlaisista taustoista tuleville ihmisille.

1 VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatus on ennen kaikkea lapsen oikeus sekä keskeinen osa suomalaista kasvatusta ja koulutusjärjestelmää. Pedagogisesti korkeatasoinen varhaiskasvatus tukee sekä lasten oppimista, sosiaalisten taitojen kehittymistä että perheiden kasvatustyötä.

Vasemmiston pitkäaikainen tavoite on nostaa varhaiskasvatuksen osallistumisastetta panostamalla laatuun ja tasarvoon sekä henkilöstön jaksamiseen, palkkaukseen ja hyvinvointiin. Lisäksi pitkän aikavälin tavoitteenamme on siirtyminen kokonaan maksuttomaan varhaiskasvatukseen.

Lapsiperheissä varhaiskasvatuksen järjestämisellä on arjen sujuvuuden kannalta valtava merkitys. Päiväkodin on sijaittava lähellä ja tilojen on oltava turvalliset sekä tarkoituksenmukaiset. Päivähoidon lisäksi varhaiskasvatuksessa tulee varmistaa vuorohoidon riittävyys, mikä on edellytys vanhempien tai yhden vanhemman perheen vuorotyölle. Vuorohoitoa tulee tarjota myös pienille koululaisille.

Yli 3-vuotiaiden osa-aikaisessa varhaiskasvatuksessa on huomattavasti heikompi suhdeluku (1:13) kuin koko-aikaisessa varhaiskasvatuksessa (1:7), mikä on lasten yhdenvertaisuuden ja työntekijöiden työssä jaksamisen kannalta ongelmallista. Ryhmäkoko ei voi olla riippuvainen siitä, kuinka pitkän päivän lapsi on varhaiskasvatuksessa.

Lapsen edun ja varhaiskasvatuksen laadun kannalta on tärkeää parantaa osa-aikaisen varhaiskasvatuksen suhdelukua niin, että se on sama kuin kokopäiväisessä varhaiskasvatuksessa.

Varhaiskasvatus on järjestettävä pääsääntöisesti kunnan omana tuotantona, jota yksityinen tuotanto voi tukea. Yksityisen päivähoidon osuus vaihtelee suuresti kunnittain ja sen kenttä on muuttunut paljon viime vuosina. Ennen yksityiset päiväkodit olivat lähinnä pieniä, esimerkiksi jotakin vaihtoehtoista pedagogiikkaa tarjoavia yhdistyksiä ja säätiöitä. Nyt voimme puhua päiväkotibisneksestä, kun isot, voittoa tavoittelevat kotimaiset ja ulkomaiset ketjut valtaavat alaa.

Varhaiskasvatus on ennen kaikkea lapsen oikeus

On tärkeää varmistaa, että yhdellekään yksityisen varhaiskasvatuksen tuottajalle ei synny monopoliasemaa puuttamalla haitalliseen keskittymiseen ja parantamalla pienten, voittoa tavoittelemattomien yksityisten toimijoiden asemaa.

Perheillä pitää aina olla mahdollisuus valita kunnan oma päiväkotipalvelusetelin sijasta.

Varhaiskasvatuksen palvelusetelilainsäädäntö on tulossa vuonna 2025 eduskuntaan. On varmistettava, että varhaiskasvatus järjestetään pääsääntöisesti kunnan omana toimintana ja voitontavoittelun ongelmiin puututaan.

Palvelusetelilainsäädäntöä säädettäessä on tärkeää varmistaa myös, että yksityisen varhaiskasvatuksen tuottaja ei voi valikoida asiakkaitaan. Syrjintäkielto estää lasten valikoinnin, mutta yksityiset toimijat voivat käytännössä kiertää

tätä periaatetta tarjoamalla esimerkiksi lisämaksullisia palveluita tai erityisiä painotuksia.

Ongelmia syntyy myös esimerkiksi tilanteissa, joissa yksityisen päiväkodin lopettaessakunnalle jää edelleen palvelun järjestämistä vastuu. Tällöin toiminta voidaan joutua organisoimaan hyvinkin nopeasti esimerkiksi päiväkotifirman katsottua toiminta itselleen taloudellisesti kannattamattomaksi.

Vasemmistoliiton linja on, että yksityisen tuotannon määrälle on asetettava katto, palveluseleille täytyy asettaa rajoitus, ja suurten ketjujen sijaan on suosittava pieniä, voittoa tavoittelemattomia toimijoita. Vasemmistoliiton pitkäaikaisena tavoitteena on kieltää voitontavoittelu varhaiskasvatuksessa.

Yksityiset päiväkodit haastavat myös palkkatasa-arvon, sillä niissä on usein pienemmät palkat kuin julkisella. Mikäli yksityisiä toimijoita on kaupungissa suhteellisesti enemmän, johtaa se alan sisäiseen palkkauksen epätasa-arvoon ja pahimmillaan vaikeuttaa työvoimapulaa jo valmiiksi työvoiman puutteesta kärsivällä alalla. Lisäksi heikompi palkkaus syventää naisvaltaisten alojen palkkakuoppaa sinänsä.

Vasemmistoliitto vastusti eduskunnassa Orpon hallituksen vientivetoista palkkamallia, joka sitoo valtakunnansovittelijan kädet antamaan julkisille aloille vientialoja korkeampia palkkankorotuksia. Vasemmistoliitto haluaa perua mallin palkkatasa-arvon vahvistamiseksi.

Marinin hallitus päätti velvoittavien tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimisesta varhaiskasvatuksessa. Yhdenvertaisuussuunnitelma huomioi muun muassa lasten ihonvärin, vamman, kielen ja katsomuksen. Tasa-arvosuunnitelma keskittyy sukupuolten väliseen tasa-arvoon.

Orpon hallitus on päättänyt luopua yhdenvertaisuussuunnitelmien laadinta-velvoitteesta. Päätös on lyhytnäköinen: säästöt ovat marginaalisia, sillä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat on laadittu päiväkodeissa samaan aikaan, jolloin niitä on voitu laatia toisiinsa tukeutuen. Samasta syystä normien purulla perusteleminen ei ole uskottavaa.

Lisäksi Orpon hallitus päätti luopua myös paikallisista varhaiskasvatussuunnitelmista. Paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien laatiminen konkretisoi paikallisesti valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteita ja tuo ne kunkin alueen ja yksikön arkeen. Samalla vahvistetaan alueellista tasa-arvoa, kun valtakunnalliset suunnitelmat kiinnitetään päiväkotien arjen toimintaympäristöön. Mekanismi on sama kuin perusopetuksen opetus-suunnitelmissa, joita laaditaan valtakunnallisen opetus-suunnitelman perusteiden lisäksi myös paikallisesti.

Asiantuntijoiden mukaan suunnitteluvelvoitteiden vähentäminen aiheuttaa ongelmia erityisesti niissä päiväkodeissa, joissa on lähtökohtaisesti johtamisen haasteita.

2 PERUSOPETUS

Peruskoulu ei enää kykene tasaamaan perhetaustoista johtuvia eroja yhtä hyvin kuin ennen. Eriarvoisuuskehityksen katkaisemisen tulee siksi olla koulutuspolitiikan ensimmäinen suuntaviiva ja toimenpiteet tulee rakentaa sen mukaisesti. Ryhmäkokojen kohtuullisena pitämisen tulee olla tavoitteena jokaisessa kunnassa. Valmistavassa opetuksessa ryhmäkoon tulee olla enintään 8-10 oppilasta.

Oppimisen tuen uudistus on tärkeä askel, mutta se edellyttää kehittämistä. Oppimisen tuen tarpeiden lisääntyessä on tärkeää, että kehittämistyölle annetaan riittävät resurssit. Tämä on sekä oireilevien oppilaiden että opettajien työmäärän kohtuullistamisen näkökulmasta keskeistä. 100 miljoonan euron panostus Orpon hallitukselta ei ollut riittävä – resurssit olisi pitänyt tuplata.

Tällä hetkellä oppimisen tuen resurssit ovat täysin riittämättömiä toisella asteella. Nyt oppimisen tuen malli eroaa viime hallituskaudella toteutetusta mallista varhaiskasvatuksen oppimisen tuelle. Se tarkoittaa, että varhaiskasvatukseen jäi voimaan eri malli kuin nyt perusopetukseen toteutettava. Oppimisen tuen kehittämistä ja resursointia täytyy jatkaa niin, että kokonaisuus on mahdollisimman eheä myös eri oppiasteiden välillä aina varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle.

Taito- ja taideaineiden aseman vahvistamisen tulisi olla jokaisen opetuksen järjestäjän prioriteetti. On hyvä, että laskemiseen ja lukemiseen on suunnattu lisätunteja, mutta taito- ja taideaineiden erityisyyttä ei tule sivuuttaa, kun koulua kehitetään. Samalla

huomioidaan oppilaiden kokonaisvaltaisuus, kehollisuus ja kulttuurisen ymmärryksen laajentuminen, joiden kannalta taito- ja taideaineet ovat erityisen keskeisiä. Peruskoulu voi olla Suomen suurin kulttuurikeskus, kuten tutkijat ovat ehdottaneet, ja tätä työtä täytyy jatkaa. Se edellyttää esimerkiksi sitä, että luokkatilat tukevat modernia musiikin tai kuvataiteen opetusta.

Nyky aikaista opetusta tukeviin välineisiin, kuten laadukkaisiin instrumentteihin tulee resursoida, jotta opetusta voidaan toteuttaa opetussuunnitelman edellyttämällä tavalla, mikä on perusedellytys.

Eriarvoisuuskehityksen katkaisemisen tulee olla koulutuspolitiikan ensimmäinen suuntaviiva.

Oppilaat tulevat perusopetukseen erilaisista taustoista ja perheistä, joilla on erilaiset materiaaliset resurssit. Perusopetuksen on oltava oppilaille maksutonta, mikä tarkoittaa myös sitä, että omien digilaitteiden käyttö ei saa olla opetuksen edellytys. Mikäli digilaitteiden käyttöä edellytetään oppivelvollisten opetuksessa, on kunnan tarjottava tarvittavat digilaitteet. Tämä koskee sekä opetusta koulun tiloissa että kotiläksyjen tekoon tarvittavia digitaalisia laitteita.

Yhteiskunta digitalisoituu. Onkin yhdenvertaisuuden kannalta tärkeää, että kaikki lapset saavat harjoitella digitaalisten laitteiden käyttöä osana opetusta. Samaan aikaan on tärkeää, että kouluissa käytetään edelleen myös

painettuja, fyysisiä oppimateriaaleja ja muistetaan, että kirja on edelleen oppimisen kannalta erinomainen käyttöliittymä.

Lapset ja nuoret ovat eläneet koko ikänsä digilaitteiden täyttämässä maailmassa. Viime vuosina on käyty tärkeää keskustelua siitä, miten digilaitteet vaikuttavat lasten ja nuorten keskittymiseen, oppimiseen ja sosiaalisiin suhteisiin. Digilaitteiden vaikutuksista on myös tutkimusta, mutta pidemmän aikavälin vaikutuksia kaikenikäisten oppimiseen ja hyvinvointiin emme vielä tiedä. Tutkimuksista voidaan kuitenkin vetää sellaisia johtopäätöksiä, että digitaaliset sovellukset voivat tukea oppimista ja sosiaalisia suhteita, mutta runsaasta digilaitteiden käytöstä voi olla haittaa oppimistuloksille ja hyvinvoinnille. Esimerkiksi tunnetilojen välittämisessä tärkeä ei-kielellinen viestintä välittyy heikosti laitteiden välityksellä, joten kasvokkain kohtaaminen on tärkeää. Tutkimusten mukaan oppiminen häiriintyy, jos tekee montaa asiaa yhtä aikaa, eli esimerkiksi kirjoittaa viestejä digilaitteilla oppitunnin aikana.

On hyvä, että koulut ja oppilaitokset voivat nykylainsäädännön mukaan kieltää järjestyssäännöissään puhelimen käytön oppituntien aikana ja häiritsevään käytökseen digilaitteen kanssa voidaan kouluissa puuttua. Kun älylaitteiden rajoituksista keskustellaan, on tärkeä kuulla lapsia ja nuoria ja tukea heitä. Lisäksi on tärkeää miettiä, miten digilaitteita käytetään aikuisten arjessa ja muussa yhteiskunnassa, sillä tämä vaikuttaa myös lapsiin ja nuoriin, eivätkä koulut elä tyhjiössä.

Opettajille tulee tarjota koulutusta digitaalisten laitteiden käyttämiseen, mutta opettajat tarvitsevat koulutusta myös siihen, millaisia sovelluksia oppilaat arjessaan käyttävät ymmärtääkseen nuorten elämää ja somessa mahdollisesti

koettuja haasteita. Myös digitaalisten laitteiden käytön ja niiden mahdollisen rajaamisen kohdalla kodin ja koulun yhteistyö on tärkeää.

Opettajien sijaisten kesäkeskeytyksen ajan palkka on herättänyt määräaikaisten opettajien keskuudessa runsaasti keskustelua. Virassa olevalla opettajalla on oikeus palata kesäkuukausiksi töihin esimerkiksi vanhempainvapaalta, mutta samaan aikaan tulisi varmistaa, että palkkaus kohtelee tasa-arvoisesti koko lukukauden ajan työskennellyttä sijaista. Vaikka kyseessä on palkkaukseen liittyvä ja näin ollen työmarkkinaosapuolten välinen neuvottelukysymys, on joissain kunnissa, kuten Ypäjällä, päätetty maksaa kesäkeskeytyksen ajan palkka myös sijaiselle. Myös muissa kunnissa on syytä ottaa mallia tästä ratkaisusta.

Opettajien jaksaminen on puhututtanut useiden vuosien ajan. Jokaisen on voitava töissä hyvin ja siksi jaksamiseen liittyvät haasteet täytyy ottaa vakavasti. Jaksamista vahvistetaan työn ennakoitavuudella ja hyvällä johtamisella.

Nuoret, vasta työuransa alussa olevat opettajat ovat ryhmä, jonka jaksamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. OAJ:n työolobarometri esittää yhtenä ratkaisukeinona mentoroinnin. Opettajien, ja erityisesti nuorten opettajien, mentoroinnin lisääminen ja lisäämisen tukeminen olisi yksinkertainen ja toimiva keino vahvistaa työssäjaksamista.

Oppilaiden tasa-arvon vahvistamiseksi jokaisessa kunnassa tulee olla tavoitteena tarjota maksuton aamupala välipala oppivelvollisille. Kesäaikana tavoitteeksi tulee asettaa kouluikäisille tarkoitettu maksuton puistoruokailu.

3

TOINEN ASTE

Ennen eduskuntavaaleja perussuomalaisen puheenjohtaja Riikka Purra ilmoitti, että duunarialoille tarvitaan kunnianpalautus. Hallitusvastuussa tämä on tarkoittanut käytännössä sitä, että perussuomalaiset ovat olleet heikentämässä duunareiden työehtoja ja leikkaamassa ammatilliselta koulutukselta 120 miljoonaa euroa.

Ensimmäinen toimenpide toisen asteen tilanteen parantamiseksi olisi perua ammatillisen koulutuksen leikkaukset, jotka heikentävät sekä opiskelijoiden että opettajien jaksamista ja hyvinvointia, vaarantavat erityisesti määräaikaisten opettajien työsuhteiden jatkumisen ja vähentävät mahdollisuuksia lähiopetukseen. Hallitus on luonut ammatilliselle koulutukselle negatiivisen kierteen, joka täytyy katkaista. Elinkeinoelämä tarvitsee ammattilaisia ja osaamistason nosto on suoraan yhteydessä Suomen kilpailukykyyn ja kotimaiseen kulutuskysyntään.

Jos haluamme saavuttaa tavoitteen, jossa nuoresta ikäluokasta 50 prosenttia on korkeakoulutettuja, meidän on panostettava ammatilliseen koulutukseen leikkausten sijasta. On taattava riittävä lähiopetuksen ja yleissivistävien opintojen määrä, oppimisen tuki sekä eheät koulupäivät, jotta siirtyminen korkeakoulutukseen ammatillisesta koulutuksesta koetaan mielekkääksi. Lisäksi on taattava opintojen riittävä taloudellinen tuki ilman suurta opintolainaa.

Kuntien on panostettava siihen, että opiskelijoilla on mahdollista löytää harjoittelu- ja oppisopimuspaikkoja kunnanjähyvinvointialueidenpalveluiden joukosta. Toisella asteella on tärkeää

vahvistaa opinto-ohjausta: jokaista 150 opiskelijaa kohden oltava vähintään yksi täysipäiväinen opinto-ohjaaja, joka paitsi ohjaa opintojen etenemisessä, myös kannustaa opiskelijoita pohtimaan elämää ja työmahdollisuuksia opintojen jälkeen.

Toisen asteen oppilaitoksissa on oltava henkilöitä, jotka ovat erikoistuneet vammaisten ihmisten ja erityisryhmiin kuuluvien opiskelijoiden opintojen ohjaukseen. Lisäksi vammaisille opiskelijoille täytyy tiedottaa aktiivisesti siitä, että opiskeluun toisella asteella on mahdollista saada kuntoutustukea. Kaikille ammatilliseen koulutukseen haluaville täytyy varmistaa pääsy valmentavaan koulutukseen, joka vahvistaa opintojen sujumista ja kouluun hakeutumista. Valmentavan koulutuksen saatavuus ja laatu on varmistettava eri puolilla Suomea. Oppimisen tukea tarvitseville opiskelijoille ja heidän tukemisekseen on varmistettava riittävät resurssit myös valmentavassa opetuksessa.

Ensimmäinen toimenpide toisen asteen koulutuksen parantamiseksi olisi perua ammatillisen koulutuksen leikkaukset.

Lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten yhteistyötä on kehitettävä. Tarvitaan nykyistä enemmän mahdollisuuksia valita sisältöjä ristiin ammatillisesta koulutuksesta lukioon ja päinvastoin. Ammatillisen koulutuksen ja lukion sisältöjen kokoamisen itselle sopivaksi kokonaisuudeksi tulee olla sujuvaa.

Jos oppilas haluaa tehdä toisen asteen kaksoistutkinnon, hänen mahdollisuuksiaan opiskella ja valita haluamiaan oppiaineita ei saa rajata.

On hyvä, että lukiodiplomi on vihdoin mahdollista lukea osaksi ylioppilastodistusta. Näin vahvistetaan

taide- ja taitoaineiden asemaa sekä kyseisille aloille erikoistuneiden opiskelijoiden itsetuntemusta ja motivaatiota.

Jatkossa täytyy varmistaa, että lukiodiplomien arvioinnissa luotetaan taito- ja taideaineiden opettajien ammattiosaamiseen.

OPPILAS- JA OPISKELIJAHUOLTO

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen ja mielenterveyden tukeminen kuuluvat kaikille heidän kanssaan työskenteleville. Koulujen ja oppilaitosten turvallinen, kaikki mukaan ottava ja oikeudenmukainen ilmapiiri on ennakkoehto oppimiselle ja osallisuudelle. On tärkeää, että koulujen ja oppilaitosten moniammatillisuus toimii saumattomasti. Kodin ja koulun yhteistyöstä on pidettävä huoli koko lapsen ja nuoren opinpolun ajan.

Koulujen ja oppilaitosten psykologi- ja kuraattoripalveluilla on iso merkitys siinä, että lasten ja nuorten ongelmia voidaan ennaltaehkäistä ja niihin päästään puuttumaan ajoissa. Oppilas- ja opiskelijahuollossa tehdään paljon myös yhteisöllistä työtä, eli autetaan kouluja ja oppilaitoksia olemaan mahdollisimman hyviä ja turvallisia oppimisympäristöjä kaikille.

Vasemmistoliiton opetusministeri- kaudella koulupsykologeille ja -kuraattoreille säädettiin perusopetuksessa ja toisella asteella sitovat mitoitukset oppilas- ja opiskelijahuollon vahvistamiseksi ja palveluiden alueellisiin eroihin puuttumiseksi. Mitoitus oli tärkeä askel palveluiden vahvistamisessa, mutta tätä työtä on edelleen jatkettava, sillä edelleen liian moni jää ilman apua.

Mitoitusta on parannettava ja oppilas- ja opiskelijahuollon resursseja vahvistettava niin, että ne voivat vastata lasten ja nuorten ongelmiin riittävän ajoissa.

Toimiva ja oikea-aikainen oppilas- ja opiskelijahuolto vähentää psykiatrisen erikoissairaanhoidon tarvetta sekä tukee perheiden hyvinvointia.

5

JATKUVA OPPIMINEN JA VAPAA SIVISTYSTYÖ

Hallitus nakertaa elinikäistä oppimista monella eri tavalla, mikä on nopeasti muuttuvassa maailmassa hyvin lyhytnäköistä ja näköalatonta.

Vasemmistoliitto on luvannut palauttaa aikuiskoulutustuen ollessaan seuraavan kerran hallituksessa. Aikuiskoulutustuen peruminen yhdessä ammatillisen koulutuksen 120 miljoonan leikkausten kanssa on kohtalokas yhdistelmä, joka vaikeuttaa uudelleen kouluttautumista ja uhkaa työvoiman saatavuutta sekä osaamistason nosta. Työmarkkinoiden tarpeiden ja samalla talouden kehityksen näkökulmasta aikuiskoulutustuen palauttaminen olisi oleellista.

Vapaan sivistystyön oppilaitokset ovat Suomen suurimpia aikuiskoulutuksen toimijoita. Ne ovat merkittäviä toimijoita elinikäisen oppimisen mahdollistamisessa koko Suomessa. Myöslapset ja nuoret ovat vapaan sivistystyön piirissä. Elinikäisen oppimisen ja sen yhdenvertaisuuden kannalta on olennaista, että vapaan sivistystyön oppilaitokset tavoittavat tällä hetkellä hyvin muitakin kuin korkeakoulutettuja. Vapaan sivistystyön oppilaitokset ylläpitävät ihmisten toimintakykyä, mielenterveyttä sekä ehkäisevät syrjäytymistä.

Vapaan sivistystyön oppilaitosten roolia tulee vahvistaa kotoutumisen edistämiseksi ja niiden osaaminen pitää saada paremmin hyödynnettyä kotoutumiskoulutuksessa. Hallitus valmistele kotoutumiskoulutuksen uudistamista, ja tähän liittyen on ehdotettu kotoutumiskoulutuksen

järjestämistä työvoimakoulutuksena sekä sitä, että osa vapaan sivistystyön rahoituksesta siirretään opetus- ja kulttuuriministeriöstä työ- ja elinkeinoministeriön kotoutumiskoulutukseen, mikä tarkoittaa merkittävää koulutusleikkausta.

Näin iso leikkaus tarkoittaa konkreettisesti merkittäviä leikkauksia vapaan sivistystyön oppilaitoksille, mikä vaikuttaa myös oppivelvollisten koulutukseen, ammatilliseen koulutukseen sekä aikuisten perusopetukseen.

Vasemmistoliitto on luvannut palauttaa aikuiskoulutustuen.

Mikäli jatkuvaa oppimista halutaan edistää ja samalla tukea rakennemuutoksen keskellä olevia kuntia ja niissä asuvia ihmisiä, on vapaan sivistystyön leikkausten peruminen oleellista.

Orpon hallituksen 25 miljoonan euron leikkaukset vapaaseen sivistystyöhön uhkaavat siis jatkuvan oppimisen lisäksi koulutuksen saavutettavuutta, kotoutumispalveluita ja yhteiskunnallista sivistystä. Leikkauksia ei voi paikata osallistujamaksuja korottamalla, sillä niin suurten korotusten jälkeen monilla ei olisi enää varaa osallistua koulutukseen. Maksut ovat jo nyt erityisesti pienituloisille kynnys osallistua kursseille.

6

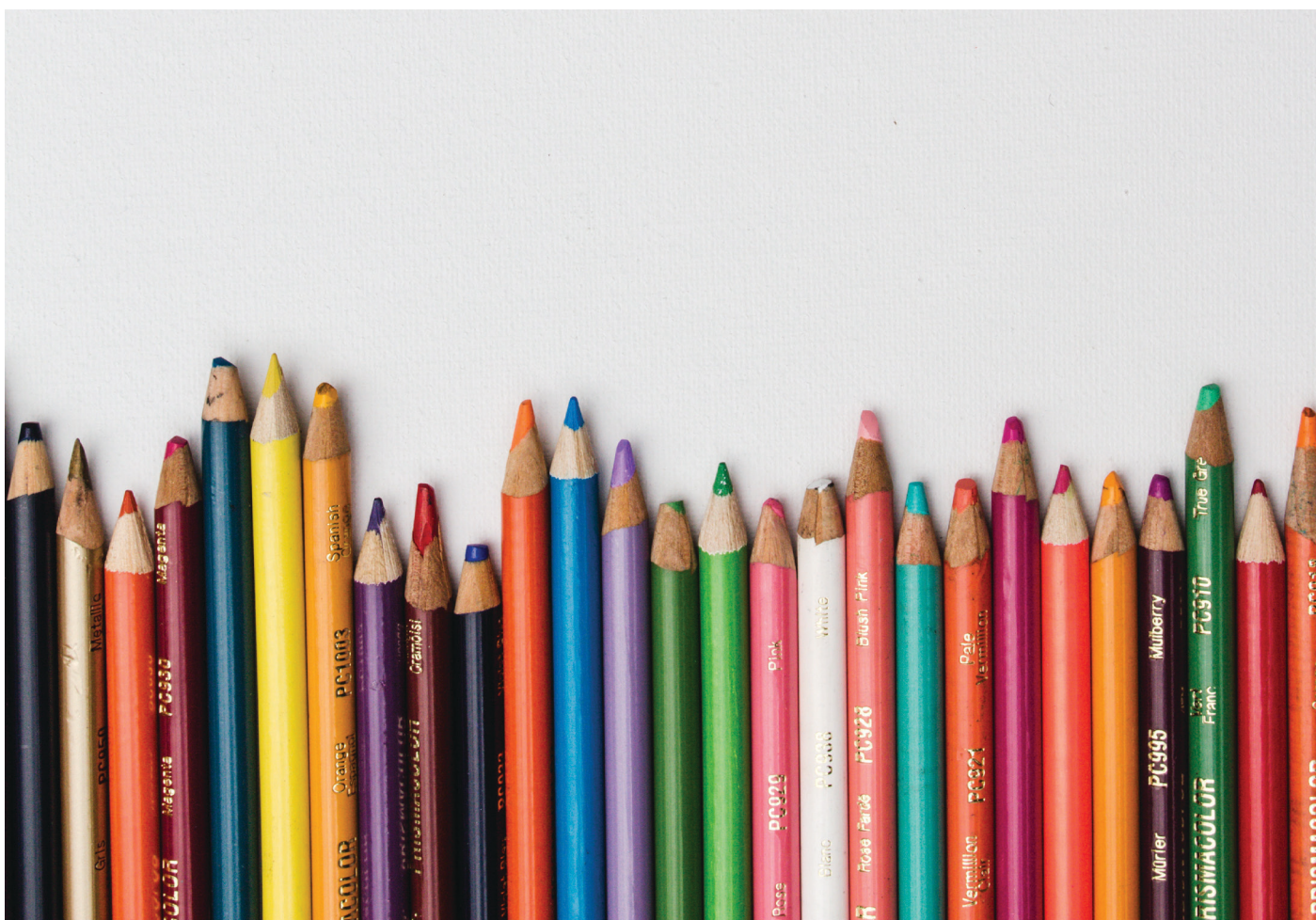
TAITEEN PERUSOPETUS

Taiteen perusopetuksella on kunnissa keskeinen rooli lasten ja nuorten taide- ja kulttuurikasvatuksessa. Oppilaitoksilla on useita mekanismeja, joilla taiteen perusopetuksen saavutettavuutta voidaan lisätä. Tällaisia ovat esimerkiksi sisarusalennukset, vapaaoppilaspaidat sekä musiikkioppilaitosten instrumenttien vuokraaminen ja lainaaminen.

Käytössä olevista saavutettavuusmekanismeista huolimatta taiteen perusopetus on edelleen segregoitunutta ja monien perheiden ulottumattomissa joko kulttuurisista tai taloudellisista syistä.

Taiteen perusopetukselle tulisi myöntää tasa-arvorahaa saavutettavuuden edistämiseksi. Valtakunnan tasolla rahoitukseen tulisi ohjata viisi miljoonaa euroa, mutta työtä voidaan tehdä myös kunnissa.

Esimerkiksi Helsingissä on ohjattu resursseja taiteen perusopetuksen saavutettavuuden lisäämiseksi sekä käynnistetty kaikille avointa muskari-toimintaa kaupungin leikkipuistoissa saavutettavuuden lisäämisen pilotoimiseksi.

7

TOIMENPIDE-EHDOTUKSET

- Varhaiskasvatuksessa tulee varmistaa vuorohoidon riittävyys ja vuorohoitoa on tarjottava myös pienille koululaisille.
- Varhaiskasvatuksessa on yksityisen tuotannon määrälle asetettava katto ja palveluseteleille täytyy asettaa rajoitus. Pitkän aikavälin tavoitteena on kieltää voitontavoittelu varhaiskasvatuksessa perusopetuksen tavoin.
- Kehitetään kilpailuviranomaiselle uusia keinoja puuttua yksityisen varhaiskasvatuksen mahdolliseen haitalliseen keskittymiseen. Yksi keino olisi ns. otto-oikeus, jolla mahdollistetaan myös liikevaihtorajat alittavien kauppojen tutkiminen.
- Jos perhe käyttää varhaiskasvatuksessa kunnan myöntämää palveluseteliä, kunnan tulee hyväksyä palvelusetelin käyttöä varten yksityisten palvelujen tuottajat yksiköittäin. Lisäksi kunnan hyväksynnän edellytyksenä on oltava, että yksityinen palveluntuottaja on saanut varhaiskasvatustilain 9 luvun mukaisen luvan.
- Asiakasmaksujen ja maksuperusteiden on oltava yksityisessä varhaiskasvatuksessa samat kuin kunnallisessa varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen palvelusetelilainsäädännössä on varmistettava, että yksityisessä varhaiskasvatuksessa ei ole oikeutta periä lisämaksuja.
- Vientiveton palkkamalli on peruttava, jotta oikeudenmukainen palkkaus toteutuu ja naisvaltaisten alojen työvoimapula ei entisestään pahene.
- Varhaiskasvatuksessa tulee palauttaa yhdenvertaisuussuunnitelman sekä paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien laatimisvelvoitteet.
- Ryhmäkokojen kohtuullisena pitämisen tulee olla tavoitteena jokaisessa kunnassa jokaisella oppiasteella.
- Laaditaan yli vaalikausien ulottuva suunnitelma kokonaan maksuttomaan varhaiskasvatukseen siirtymiseksi.
- 2-vuotisen esiopetuskokeilun tulokset tulee hyödyntää ja jatkaa esiopetuksen laajentamista koko 5–6-vuotiaiden ikäluokille. Lisäksi on kehitettävä valtakunnallisesti joustavaa esi- ja alkuopetusta 5–8-vuotiaille.
- Oppimisen tuen uudistusta on jatkettava ja siihen on laitettava lisää resursseja integraation vahvistamiseksi varhaiskasvatukseen, perusopetuksen ja toisen asteen välillä. Tuen jatkumo on varmistettava koulutusasteelta toiselle siirryttäessä.
- Peruskoulun on oltava Suomen suurin kulttuurikeskus. Se edellyttää taito- ja taideaineiden arvostuksen lisäämistä jokaisessa kunnassa ja koulussa.
- Kunnan on tarjottava oppilaille opetuksessa ja läksyjen teossa tarvittavat digilaitteet.
- Kunnassa tulee tavoitella maksuttoman aamupalan ja välipalan tarjoamista peruskoululaisille sekä maksutonta puistoruokailua kesäaikana.
- Koko lukuvuoden ajan työskennelleelle sijaiselle on myönnettävä koko lukuvuoden palkka kesäkeskeytyksineen.
- Opettajien mentorointia täytyy vahvistaa erityisesti nuorten opettajien osalta.

- Toisen asteen kaksoistutkintoa on kehitettävä, jotta se olisi nykyistä saavutettavampi kaikille.
- Ammatillisen koulutuksen 120 miljoonan euron leikkaukset täytyy perua.
- Ammatillisen koulutuksen lähiopetuksen riittävä määrä on taattava nykyistä paremmin.
- Valmentavan koulutuksen saatavuus ja laatu on varmistettava eri puolilla Suomea.
- Lukiodiplomien arvioinnissa on luotettava taito- ja taideaineiden opettajien ammattiosaamiseen.
- Vähennetään entisestään koulupsykologien ja -kuraattoreiden asiakasmääriä mitoitusta kiristämällä.
- Aikuiskoulutustuki täytyy palauttaa.
- Vapaan sivistystyön 25 miljoonan leikkaukset täytyy perua.
- Kotoutumiskoulutus on siirrettävä osaksi koulutuksen kokonaisuutta opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuuteen.
- Taiteen perusopetukselle tulee myöntää tasa-arvorahaa saavutettavuuden edistämiseksi valtakunnan tasolla 5 miljoonaa euroa ja paikallisesti tarpeen mukaan.

